

David Mackay. Necrològica

Joan Antoni Solans Huguet

President. secretaria@racba.org

En David Mackay ens ha deixat el passat novembre als vuitanta-un anys. Fou designat junt amb els seus companys de despatx MBM, Martorell i Bohigas, membre d'honor d'aquesta Reial Acadèmia l'any 2012.

Arquitecte britànic, per efecte del seu matrimoni amb Roser Jarque vingué a residir a Barcelona i des de 1962 s'incorporà a l'equip d'arquitectura que formaven Josep Martorell i Oriol Bohigas. Mackay va mantenir en tot moment un estret lligam amb les institucions i revistes d'arquitectura angleses, especialment l'*Architectural Review*, el que fou no sols per MBM sinó per altres arquitectes

una forma d'aconseguir una desinteressada projecció internacional gràcies als seus bon oficis i enorme prestigi. Jo mateix vaig veure l'any 1966 editat al *World Architecture* núm. 4 el projecte que junt amb l'equip d'arquitectura PER havíem presentat al concurs per al futur barri de Canaletes a Cerdanyola i que no ens fou premiat per haver intervingut en els números de *Quaderns d'arquitectura* dedicats al problema dels suburbis a Barcelona, que incloïen una crítica a les solucions del Patronat de l'Habitatge de l'Ajuntament

La incorporació d'en David es fou notar ràpidament en la concepció que prengueren els projectes de l'estudi, traient la del realisme social dels de l'anomenada per l'Oriol Bohigas "escola de Barcelona", pels tret tant diferents de l'arquitectura d'aquell moment a Madrid. Va aportar una nova modernitat i una forma de projectar i d'entendre l'arquitectura diferent de la que es feia aquells anys a Catalunya. Jo, que per aquella època estava subscrit a l'*Architect's journal*, podia comprendre millor els elements d'aquella manera de fer laborista, que s'incorporaren als projectes del despatx. Estem en el moment de Harol Wilson com a premier anglès i de Barbara Castle com a ministra de transports i planejament.

Important el nou plantejament del tema de com havia de ser l'escola. Alguns creuran que el canvi respecte del projecte estàndard del ministeri provindria de l'influx del pare d'en Josep Martorell, el gran pedagog Artur Martorell, però al meu entendre la incorporació de l'espai del menjador com a element d'agora de l'escola o els espais de plàstica i manualitats, creant subespais oberts fora de l'aula per trencar l'ordenació d'aules tancades al llarg d'un passadís, prové dels projectes anglosaxons de finals dels seixanta. Garbí, l'escola Sant Jordi de la Diputació a Llinàs i l'escola Tau, responen a aquest nou model ben diferent de l'escoles que Martorell i Bohigas havien projectat per a les vivendes del Congrés Eucarístic.

D'igual manera hi ha un canvi en l'enfocament de la casa de l'Eixample que, cercant unes noves tipologies que no trenquessin amb les cases amb les que atermenaven, perseguïen accessos per

espais comuns, alguns cops per carrers sobre elevats en planta entresol, i trencaments de la continuïtat per evitar haver de ventilar els dormitoris interiors a través dels patis de parcel·la de quatre pams de destral. Un exemple d'aquest moment fou el conjunt del carrer Entença xamfrà amb Aragó. Apareixen elements inusuals fins aquell moment, com tribunes amb tancaments de murs cortina lleugers o l'influx venecià d'Ignazio Gardella amb tribunes de pedra artificial.

La dinàmica del despatx al llarg d'aquest període de finals dels seixanta, situarà el despatx MBM com a símbol de la recuperació de l'arquitectura moderna a Catalunya. Les cases de Borí Fontestà, Dr. Carulla, Freixa, La Mutua Metal·lúrgica a la Diagonal, Piher a Badalona, o unifamiliars, com la casa Cahner, o l'església de l'avinguda de la Verge de Montserrat, en seran algunes de les millors peces representatives d'aquell moment.

Després, el pas de l'Oriol per l'Escola d'Arquitectura, les tensions polítiques o la crisi econòmica i política dels setanta faran que la producció del despatx pateixi una davallada. Fet que s'agreuja amb el tancament de la immobiliària Calvet, que havien creat per a auto encarregar-se feina per al despatx. La recuperació no vindrà fins que amb la transició política la Generalitat i els nous ajuntaments democràtics passin a encarregar obra i considerin una obligació que els despatxos d'arquitectura que havien estat proscrits dels encàrrecs oficials per l'anterior règim polític, siguin els primers a mostrar com ha de ser l'arquitectura de la democràcia. Jo mateix vaig encarregar en el període de la transició el nou parc de la Creueta del Coll a Barcelona, després del tancament de la pedrera de Piedras i derivados, i els habitatges de la Maquinista, un cop adquirida i enderrocada la vella factoria a la Barceloneta, o la primera illa de l'eixample de Plana Lledó a Mollet. Aquest moment clourà amb l'èxit internacional de la Vila Olímpica que els obrirà les portes al món.

A partir dels èxits olímpics i la figura de l'Oriol Bohigas com a "alma mater" de la transformació urbana de la ciutat, seran cridats des de moltes ciutats europees, i en aquesta tasca d'obertura al món en David Mackay jugarà un paper clau. Són reconegudes les obres del Palau Nou de la Rambla, amb l'obertura des de la Rambla de les perspectives sobre el campanar del Pi; el projecte d'habitatges de Sant Boi de Llobregat; la remodelació d'un dels edificis de les casernes del carrer Wellington per a seu de la Universitat Pompeu Fabra; després de la caiguda del mur i la urgència de passar a esborrar les divisions del repartiment de postguerra, les obres per a Berlín de 1993, a l'Alte Hellersdorf strasse, o l'edifici d'habitatges a la Kochstrasse; el Kleine circus de Maastricht, el centre sanitari de Gallecs a Mollet, i la dedicació a oficines de l'edifici de l'escola Ambachts a Heerlen als Països Baixos; finalment, la intervenció de les casernes de Girona i la construcció del parc del Migdia; l'edifici Neàpolis a Vilanova i la Geltrú; the Markets area a Dublín, i la plaça del propi Ajuntament d'aquella ciutat.

A partir d'aquí apareixeran els grans projectes d'Aix en Provence; Hertogenbosch, a Holanda; a Reggio Emilia, pel front marítim de Mola di Bari; pel centre i moll de la ciutat anglesa de Plymouth; de Catània, o de Parma, i en tots ells amb un paper clau d'en David Mackay en la concepció i sobretot en la gestió internacional.

David era membre del Royal Institut of British Architects. Va ser professor a la Washington University St Louis, la Milwaukee University i a la London School of Economics. Fou distingit com a doctor Honoris Causa en Arts per la Plymouth University. Membre d'Honor del Bund Deustcher Architekten, del Royal Institute of Architects of Ireland i del Royal Incorporation of the Architects in Scotland.

Va escriure el llibre *Life and Cities, an Architectural Authobiography*, publicat per la Royal Incorporation of the Architects in Scotland (RIAS) l'any 2009.

Des del seu fort humanisme, i des de març de 1976, Mackay va ser fundador de la secció espanyola d'Amnistia Internacional (AI), tasca gens fàcil de portar a cap per la situació política d'aquell moment, però de gran ajut per a l'evolució política del país.

21 de gener de 2015